

НАЦИОНАЛЕН
ОСИГУРИТЕЛЕН
ИНСТИТУТ

ИНФОРМАЦИОНЕН БЮЛЕТИН

ГОДИНА XIV, Брой 4, 2015

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Председател Весела Караиванова
Членове Антоанета Ганчева
Елина Чалъкова
Даниела Асенова
Теодора Нончева
Марин Калчев
Снежана Малакова

Редактор Петър Иванов
Предпечат Весела Петрова

ISSN 1311 9656

Адрес на редакцията: 1303 София, бул. "Ал. Стамболийски" № 62-64

Тел: 0700 14 802

web: www.nssi.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

Анализи

Теодора Нончева - Изследване удовлетвореността на клиентите от качеството на услугите в НОИ през 2015 г. - основни резултати и изводи3

Взаимодействие между институциите

Виолета Велева - Участие на представители на НОИ в управителни и постоянно действащи консултативни съвети6

Международно сътрудничество

Весела Петрова - Международна дейност и сътрудничество на Националния осигурителен институт през 2015 г.9

Осигурителен архив

Евгения Петрова - Десет години от създаването на осигурителния архив на НОИ.....13

На фокус

Галина Станимирова - Териториално поделение на НОИ в гр. Плевен – организация на дейността и постигнати резултати за деветмесечието на 2015 г.17

Събития

Теодора Нончева - Международна конференция „Пенсионните системи в България и страните от Евразия“ – идентични предизвикателства и различни подходи пред държавите в региона24

Празникът

Петър Иванов - Традицията отново беше спазена - служителите на НОИ отбелязаха професионалния си празник27

Чужд опит

МАСО: Десетилетие на възможности пред социалното осигуряване в Азия и Тихоокеанския регион29

Анализи**ИЗСЛЕДВАНЕ УДОВЛЕТВОРЕННОСТТА НА КЛИЕНТИТЕ ОТ КАЧЕСТВОТО НА УСЛУГИТЕ В НОИ ПРЕЗ 2015 Г. - ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ И ИЗВОДИ**

Теодора Нончева, директор на дирекция “Обществени комуникации и международно сътрудничество”

През 2015 г. Националният осигурителен институт (НОИ) възложи за втора поредна година провеждането на професионално социологическо проучване на удовлетвореността на клиентите от качеството на предлаганите от институцията услуги. Предмет на изследването са всички дейности, свързани с отпускането и изплащането на пенсии и обезщетения в компетенциите на НОИ, както и телефонните и електронни услуги.

Двете последователни проучвания са направени по метода на структурираното персонално интервю с представителна извадка от 2800 клиенти и обхващат всички териториални поделения на НОИ в страната. Демографският профил на респондентите от двете изследвания е сходен, което потвърждава сравнимостта и достоверността на резултатите. Над половината от клиентите са на повече от 50 години, над 60% са жени, а около една трета е групата на лицата с личен доход под 500 лв. Почти половината от респондентите са заети, близо една четвърт са пенсионери, а около 20% са безработни.

За измерване на удовлетвореността са използвани осем индикатора:

- Време за извършване на услугата и време за изчакване на обслужването;
- Степен на информираност на клиентите

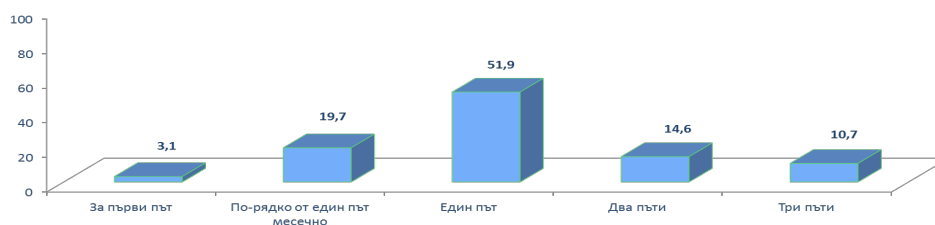
за реда на оказване на услугите и изискуемите документи;

- Достъпност на информацията за административните услуги, оказвани от НОИ;
- Оценка на адекватността на услугите по отношение на нормативните изисквания;
- Оценка на комуникативните умения и учтивостта на служителите;
- Оценка за поведението и външния вид на служителите, оказващи услугата;
- Оценка за условията в приемните и изнесените работни места, в т.ч. архитектурни условия, мебелировка, техническо оборудване, налични бланки, формуляри и др.;
- Оценка на достъпността за хора с увреждания.

Данните показва, че повечето посетители на приемните идват в НОИ поне веднъж месечно, а около една четвърт дори и по-често. Най-много лица посещават офисите на институцията, за да подадат документи за парични обезщетения и помощи (29%) или документи за отпускане или промяна на пенсия (24%). Често ползвана услуга е и издаването на справки и уверения за пенсия или обезщетение (19%).

И двете проучвания показват висока степен

Приблизително колко пъти посещавате това поделение на НОИ, в рамките на един месец? (в%)

на удовлетвореност от обслужването в НОИ. Средната стойност на индекса на потребителска удовлетвореност е над 90% при максимална стойност от 100%. Почти всички услуги, предоставяни от институцията, оправдават очакванията.

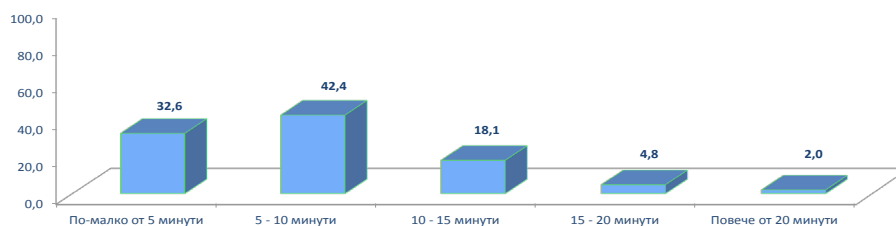
Общата удовлетвореност от услугите се формира от отделните ключови показатели. Като най-важни се открояват комуникативните умения на служителите и времето на обслужване. Комуникативните умения и учтивостта са оценени най-високо и са близки до максималните както през

2014 г., така и през 2015 г. Времето за извършване на услугата и времето за изчакване на обслужването също удовлетворяват повечето клиенти. Около 40% от клиентите са обслужени почти веднага, като средното време за изчакване през 2015 г. е около 10 минути, което е напълно идентично с това година по-рано. По отношение на този показател обаче се наблюдават различия между отделните териториални поделения, като той варира между 5 и 20 минути.

Макар и с второстепенно значение за клиентите,

Приблизително за колко време беше извършена желаната от Вас услуга? (в%)

наличието на добри условия в приемните също определя отношението към институцията и удовлетвореността от предоставяните услуги. Голяма част от условията в приемните отговарят на очакванията на потребителите. Респондентите са на мнение, че са осигурени удобства и канцеларски материали, както и лесно достъпна информация. И в двете изследвания обаче се очертава сравнително

ниска удовлетвореност по отношение на достъпността за хора с увреждания. От анализа личи необходимостта от целенасочени усилия в тази посока, в т.ч. идентифициране на приоритетните потребности, планиране на необходимите средства и проучване на възможности за целево финансиране на тези важни за институцията и гражданите инвестиции.

Използването на електронните и телефонните услуги на НОИ и удовлетвореността от тях също са обект на изследването, макар оценките да се поставят единствено от респондентите в приемните на НОИ. В действителност целевата група, използваща тези услуги, е много по-широка. Средните оценки на отделните услуги варират в интервала между 1,3 и 1,5 по четирибална скала. В нея максималната оценка е единица, съответстваща на „напълно удовлетворени“, а минималната („напълно неудовлетворени“) е четири.

Справочните електронни услуги със свободен достъп и с идентификация по ЕГН и ПИК имат най-високо ниво на удовлетвореност. Приблизително 97% от лицата, които имат преки наблюдения върху тази услуга, споделят, че са напълно доволни от полученото обслужване. Относително пониска удовлетвореност показват потребителите на електронните административни услуги и притежателите на електронен подпис. С 1,5 са оценени телефонните услуги на Контактния център на НОИ. Констатира се, че интернет страницата на института и електронните му услуги имат потенци-

ал да достигнат до по-широк кръг лица, посещаващи институцията, и да се използват в по-голяма степен за информиране и директно обслужване на клиентите. Препоръчва се и подобряване на комуникацията с Контактния център на НОИ като фактор за повишаване на удовлетвореността от обслужването на институцията.

Средната обща оценка на потребителската удовлетвореност по всички изследвани показатели е с доста висока стойност - 2,03 по десетобална скала, в която 1 е „много удовлетворен“, а 10 - „много неудовлетворен“. Различията в териториалните поделения по отношение на тази обобщена оценка варират в диапазона между 1,33 и 2,83. Ограничаването на тези териториални различия в бъдеще се очертава като основно предизвикателство пред институцията по отношение качеството на обслужването. То може да бъде постигнато както чрез утвърждаване на стандарти за обслужване в съответствие с очакванията на клиентите, така и чрез обмен на информация за успешни практики между самите териториални поделения.

Ранжиране на факторите, влияещи върху удовлетвореността от обслужването по метода на индексирания средна (в коефициенти)*

Взаимодействие

УЧАСТИЕ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА НОИ В УПРАВИТЕЛНИ И ПОСТОЯННО ДЕЙСТВАЩИ КОНСУЛТАТИВНИ СЪВЕТИ

Виолета Велева, началник на отдел „Анализ и управление на риска“

Механизмът за създаване на консултативни съвети у нас се урежда със Закона за администрацията. На практика те се сформират основно със закон или с акт на Министерския съвет (постановление или решение), но е възможно да бъдат създадени и със заповед на министър.

Консултативните съвети са форма на институционален диалог и консултации със заинтересованите страни в дадени области. Те имат характер на звена за междуведомствена координация в процеса на формиране на политики и представляват форма на съвместно взимане на решение от няколко самостоятелни органа.

Най-общо формулираните и най-често срещаните функции, вменени на консултативните съвети, са дейности, свързани с консултиране с неправителствения сектор, обсъждане на стратегически документи и текущи въпроси, предоставяне на становища, проучване на чужд опит, подпомагане на сътрудничеството и координацията между различните административни структури, координация по изпълнение на ключови политики, поддържане на контакти с международни сродни структури и т.н.

В ролята си на междуведомствени работни групи, които формират политики, консултативните съвети изискват определено ниво на представителност за ефективно вземане на решения. При мнозинството от тях е налице възможност членовете да делегират права на свои заместници, които да участват на отделни заседания. При част от тях с акта за определяне на състава изрично се определят и конкретни заместници на посочените титуляри, но при повечето съвети упълномощаването на заместници е оставено на преценката на титуляра или на представляваното ведомство.

Участието на представители на НОИ в управителни съвети и в постоянно действащи консултативни органи представлява специфична институционализирана форма на взаимодействие между института и другите държавни институции. Вариантите на тези междуинституционални

взаимодействия, кръгът от въпроси, които са от тяхната компетентност, както и техният състав представляват важен елемент от цялостната система на взаимодействие с други институции, които имат изпълнителни функции в области, свързани с дейността на НОИ.

Участие в управителни съвети

Управителен съвет на Националната агенция за приходите (НАП)

Съгласно чл. 5, ал. 1 от Закона за Националната агенция за приходите управителят на Националния осигурителен институт е член на Управителния съвет на НАП и като негов член участва в управлението на приходната агенция на най-високо ниво. Това участие е следствие на изключително важната връзка между двете администрации, свързана с функцията на НАП да събира осигурителните вноски. Реципрочно на това представителство изпълнителният директор на НАП е включен в състава на Надзорния съвет на НОИ.

Управителен съвет на Държавен фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система

Съгласно чл. 2, ал. 3, т. 5 от Закона за Държавния фонд за гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система управителят на НОИ или определен от него представител е член на Управителния съвет на фонда. Това участие изразява пряката връзка между обществената функция на НОИ по отпускане и изплащане на пенсии и основната цел на фонда – постигане и гарантиране устойчивост на държавната пенсионна система чрез акумулиране, инвестиране и трансфериране на допълнителни средства към бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) за фонд „Пенсии“.

Управителен съвет на Фонд „Условия на труд“

В Закона за здравословни и безопасни условия на труд (чл. 47, ал. 4) е регламентирано участие на представител на НОИ в Националния съвет по условия на труд, който същевременно е член

и на Управителния съвет на Фонд „Условия на труд”. Съгласно тази разпоредба е задължително участието на служител на НОИ, като няма изрично изискване това да е управителят или някой друг. Участието му е обусловено от връзката между политиката по здравословни и безопасни условия на труд и осигурителните плащания при трудова злополука и професионална болест. Представителят на НОИ участва във взимането на решения за финансиране със средства на фонда на проекти и програми за подобряване на условията на труд, които са основният фактор, влияещ върху нивата на трудовите злополуки и професионалните заболявания. Съгласно Правилника за организацията и дейността на НОИ, представителството в Националния съвет по условия на труд се осъществява от представител на дирекция „Осигуряване и краткосрочни плащания“ в Централно управление на НОИ.

Участие в консултативни съвети

Национален съвет по медицинска експертиза

Националният съвет по медицинска експертиза е орган към Министерския съвет за сътрудничество и координация при разработването и провеждането на политиката в областта на медицинската експертиза по смисъла на чл. 101, ал. 1 от Закона за здравето. Основната цел на Съвета е разработването на националната здравна политика, свързана с медицинската експертиза, както и координацията на дейностите между държавните органи във връзка с медицинската експертиза. Предвиденото задължително участие на управителя на НОИ като член на Съвета отразява връзката и значението на политиката в областта на медицинската експертиза за функциите на НОИ по извършване на осигурителни плащания, основаващи се на решения на органите на медицинската експертиза.

Национален съвет по въпросите на социалното включване

Националният съвет по въпросите на социалното включване към Министерския съвет е орган за осъществяване на координация, сътрудничество и консултация при разработването, провеждането, мониторинга и оценката на държавната политика в областта на социалното включване. Съгласно чл. 3, ал. 3 от Правилника за устройството и дейността на Националния съвет по въпросите на социалното включване управителят на НОИ е един от членовете на Съвета. Това участие е продиктувано от дейностите по отпускане и изплащане на обезщетенията за безработица и

осигурителните плащания от фонд „Пенсии, несвързани с трудова дейност” на ДОО, които НОИ извършва. Членовете на съвета участват в работата му лично и не могат да упълномощават други лица да ги представляват.

Национален съвет за закрила на детето

Съветът е орган към Държавната агенция за закрила на детето и има консултативни и координационни функции. Той консултира председателя на институцията при разработването и изпълнението на Националната стратегия за детето и Националната програма за закрила на детето. Съгласно чл. 5, ал. 1 от Правилника за структурата, организацията и дейността на Националния съвет за закрила на детето в неговия състав се включват както управителят, така и подуправителят на НОИ.

Национален съвет за инспектиране на труда

Съветът е постоянен тристранен орган към министъра на труда и социалната политика, за осъществяване на координация, консултации и сътрудничество при инспектирането на труда (чл. 10, ал. 1 от Закона за инспектиране на труда). В него участва управителят на НОИ, тъй като по силата на чл. 5, ал. 2 от Закона за инспектиране на труда институтът има функции по инспектиране на труда във връзка с възложените му дейности. Инспектирането на труда включва контрола по спазване на трудовото и осигурителното законодателство и специализирания контрол по Закона за насърчаване на заетостта и Закона за здравословни и безопасни условия на труд. Управителят на Националния осигурителен институт осъществява контрол по спазването на осигурителните права на осигурените лица съгласно Кодекса за социално осигуряване.

Национален съвет по демографска политика

Този съвет е консултативен орган към Министерския съвет за осъществяване на сътрудничество и координация между държавните органи и институции, органите на местното самоуправление и неправителствени организации, регистрирани в обществена полза, при разработването, планирането, програмирането, идентифицирането на ресурсното осигуряване, наблюдението и оценката на изпълнението на държавната интегрирана хоризонтална междусекторна демографска политика.

В неговия състав е предвидено да участва управителят на Националния осигурителен

институт или овластено от него лице. Дългосрочните цели в демографската политика са насочени към забавяне темповете на намаляване на населението и адаптиране на социалните системи и секторни политики с цел гарантиране на стабилността на публичните финанси, пазара на труда, пенсионноосигурителната система, социалното подпомагане, здравеопазването и образованието. Работата на Съвета изисква прилагането на интегриран и комплексен подход с въвличане на максимално широк кръг заинтересовани страни и отговорни институции.

Национален съвет по равнопоставеността на жените и мъжете

Съветът консултира Министерския съвет и координира действията на държавните органи и неправителствените организации в изпълнение на националната политика за равнопоставеност на жените и мъжете и на поети международни задължения от страна на Република България в съответната област. Членовете на Националния съвет са постоянни и асоциирани. Управителят на НОИ има статут на постоянен член на Съвета. Ръководителите на съответните участващи институции определят служителите, наричани „координатори по равнопоставеност на жените и мъжете“, които осигуряват на Националния съвет необходимата за дейността му информационна и експертна помощ по конкретни въпроси от тяхната компетентност. За представител на Националния осигурителен институт, изпълняващ тези функции, е определен служител от дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ в Централно управление на НОИ.

Консултативен съвет по въпросите на военноинвалидите и военнопострадалите

Към Министерския съвет е създаден Консултативен съвет по въпросите на военноинвалидите и военнопострадалите, който оказва помощ и съдействие при провеждане на държавната политика по въпросите, свързани с военноинвалидите и военнопострадалите. Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за военноинвалидите и военнопострадалите един от членовете на Консултативния съвет е представител на Националния осигурителен институт. Участието е обвързано с функциите на НОИ по изплащане на пенсии за военна инвалидност.

Национален съвет по условия на труд

Съветът е постоянен консултативен орган към Министерския съвет за осъществяване на координация, консултации и сътрудничество при разработването и осъществяването на по-политиката

за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд на национално равнище. Националният съвет по условия на труд работи на обществени начала, като в него участват и представители на НОИ (чл. 39, ал. 2 от Закона за здравословни и безопасни условия на труд). Представителството произтича от обвързаността между политиката по здравословни и безопасни условия на труд и осигурителните плащания при трудова злополука и професионална болест, както и от функциите на Националния осигурителен институт по регистриране, разследване и отчитане на трудовите злополуки и проучване на професионалните болести. Съгласно Правилника за организацията и дейността на НОИ представителството на института в Националния съвет по условия на труд се осъществява от служител на дирекция „Осигуряване и краткосрочни плащания“ в Централно управление на НОИ.

Национален статистически съвет

Съветът е съвещателен орган към председателя на Националния статистически институт, в който участват представители на всички органи на статистиката. Съгласно чл. 5, ал. 1, т. 7 от Правилника за дейността на Националния статистически съвет в неговата работа участва представител на дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ на НОИ. Основанието за това участие е в изпълнение на чл. 3, ал. 2 от Закона за статистиката. Дирекция „Анализ, планиране и прогнозиране“ е определена за орган на статистиката т.е. разработва, произвежда и разпространява статистическа информация. Членовете на съвета се определят и освобождават от председателя на НСИ за петгодишен мандат.

Към настоящия момент Националният осигурителен институт има представители в три управителни съвети и в девет постоянно действащи консултативни съвети към органи на изпълнителната власт. Най-много (шест) са консултативните съвети към Министерския съвет, а най-многобройни (три) са институционализираните форми на взаимодействие в областта на политиката по безопасни и здравословни условия на труд – Управителен съвет на фонд „Условия на труд“, Национален съвет по условия на труд и Национален съвет за инспектиране на труд

Участието на представители на Националния осигурителен институт в управителни съвети и постоянно действащи консултативни органи, чиито функции са пряко свързани с дейността на института, спомага за по-доброто междуинституционално взаимодействие.

Международно сътрудничество**МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ И
СЪТРУДНИЧЕСТВО НА НАЦИОНАЛНИЯ
ОСИГУРИТЕЛЕН ИНСТИТУТ ПРЕЗ 2015 Г.**

Весела Петрова, главен експерт в отдел „Връзки с обществеността и международно сътрудничество“

Международната дейност на Националния осигурителен институт (НОИ) включва активно сътрудничество в рамките на ЕС и извън него, членство и участие в дейността на международни организации за социална сигурност, организиране и участие в конференции, семинари и консултации, както и представителство в постоянни експертни работни групи, проекти, форуми и мрежи с международно участие в сферата на социалното осигуряване.

Двустранни споразумения за сътрудничество

През 2015 г. бяха сключени три нови двустранни споразумения за сътрудничество между НОИ и социалноосигурителни институции на европейски държави.

На работна среща в София през месец май беше подписано споразумение между ръководителите на НОИ и Социалноосигурителния институт на Република Гърция (ИКА-ЕТАМ). С него бяха определени формите за сътрудничество и организация на съвместната им дейност с цел оптимизиране на обслужването и подобряване обмена на информация. Постигнато бе съгласие за координация на системите за социална сигурност и за регулярен обмен на данни и информационни материали между НОИ и ИКА-ЕТАМ.

Управителят на НОИ Бисер Петков и Дионисос Паурис – заместник-управител на ИКА-ЕТАМ, подписаха споразумение за сътрудничество между двете институции

Прие се и решение за организиране на съвместни консултационни дни за предоставяне на конкретна информация на заинтересованите лица по отношение осигурителните права, гарантирани от законодателствата на двете страни и от регламентите на Европейския съюз.

Подписаното през 2015 г. споразумение за двустранно сътрудничество между НОИ и Хърватския институт за пенсионно осигуряване (ХИПО) е в резултат на проведени две работни срещи - на 24 и 25 февруари 2015 г. в Загреб и на 20 май 2015 г. в София.

Работната среща в Загреб бе организирана по покана на управителя на ХИПО Сречко Вукович и събра за първи път на едно място български и хърватски експерти по социално осигуряване. От българска страна делегацията бе ръководена от управителя на НОИ Бисер Петков. Бяха обсъдени актуални въпроси и прилагането на европейските регламенти за координацията на системите за социална сигурност. Фокусът в представянето на двете пенсионни системи беше върху перспективите за тяхното развитие, условията за придобиване на право на пенсия и статута на самите осигурителни институции. Предвид проявения интерес, бяха поставени много допълнителни въпроси и теми, които ще продължат да ангажират усилията на институциите в посока подобряване на сътрудничеството при изпълняването на задълженията за гарантиране на правата на гражданите, работили в двете държави.

На срещата в София през май 2015 г. ръководителите на двете институции подписаха двустранно споразумение за сътрудничество. Документът включва няколко основни приоритети за съвместна работа, сред които обмяната на опит на институционално и експертно ниво, обсъждането на промени в законодателството, както и предприемането на действия за осъществяване на електронен обмен на данни в областта на общественото осигуряване. Сред обсъжданите по

време на разговорите теми беше и опитът на НОИ при прехвърлянето на пенсионни права от и към пенсионните схеми на Европейския съюз. Подробно беше разгледана и законодателната рамка, уреждаща вътрешен механизъм при обработката на заявления за трансфериране на натрупани пенсионни права от и към пенсионните схеми на институциите на Европейската общност.

Обмяната на опит бе сред основните теми на разговорите между ръководителите на НОИ и ХИПО

На 26 октомври 2015 г. управителят на НОИ Бисер Петков бе домакин на среща с генералния директор на Централната администрация за национално пенсионно осигуряване на Република Унгария Йозеф Месарош. Специален гост на официалната визита беше и н. пр. Андраш Клейн, посланик на Република Унгария у нас. По време на срещата ръководителите на двете институции подписаха двустранно споразумение за сътрудничество в администрирането на социалното осигуряване, в което бяха определени приоритетните области за взаимодействие. Двете страни се договориха да инициират активен диалог по въпросите на социалното осигуряване чрез обмяна на опит и консултации на институционално и експертно ниво, както и организиране на работни посещения и обмен на документи и информационни материали. По време на разговорите бе направен преглед на текущите предизвикателства в административното управление на двете институции и бе обсъдено по-нататъшното развитие на двустранното сътрудничество.

Международни делегации на посещение в НОИ

Представители на полския осигурителен институт ZUS посетиха НОИ между 22 и 26 юни 2015 г. При проведените разговори на експертно ниво бяха обсъдени въпроси, касаещи законодателството

в областта на обществените поръчки и процедурите по изпълнение на договорите.

В периода 7-11 септември 2015 г. на посещение в НОИ пристигна делегация от Националната служба по пенсионно осигуряване на Молдова. На срещата бяха обсъдени въпроси, свързани с прилагане на административните практики за управление на човешките ресурси.

На 10 септември 2015 г. в НОИ на делово посещение пристигна 5-членна бразилска делегация. Гостите се запознаха с организацията на информационната система на НОИ.

На 9 ноември 2015 г. управителят на Националния осигурителен институт Бисер Петков бе домакин на среща с делегация от Република Албания, начело с министъра на младежта и социалното благополучие на страната Бленди Клоси. Специален гост на срещата беше посланикът на Албания у нас н. пр. Киряко Курета. По време на разговорите бяха обсъдени тенденциите в развитието на социалноосигурителните системи на двете държави. Бисер Петков запозна гостите със статута и функциите на НОИ и представи основните параметри на пенсионната система у нас. Специално внимание бе отделено на приетите през 2015 г. мерки за развитие на българската пенсионна система. Работната среща на албанската делегация в НОИ бе част от официалното посещение на министъра на младежта и благополучието на Република Албания у нас.

На 3 декември 2015 г. Бисер Петков посрещна комисонера на Централния индийски пенсионен фонд К. К. Джалан и търговския сътрудник на Индийското посолство Светлана Дамянова. Гостите бяха запознати със структурата на пенсионното осигуряване в България и тенденциите, свързани с международното сътрудничество на България в областта на социалната сигурност.

Представители на НОИ на посещение в чужбина

През 2015 г. се състояха и две значителни от гледна точка на бъдещото ефективно сътрудничество в сферата на социалното осигуряване посещения на представители на НОИ в чужбина. Като част от делегации, в които участваха и представители на МТСП, МЗ, НЗОК и НАП, експерти от института посетиха Черна Гора (през януари) и Кралство Мароко (през февруари) и взеха участие в работни срещи, на които бяха дискутирани проекти на двустранни спогодби.

От 23 до 25 юни 2015 г. делегация, водена от главния секретар на НОИ Георги Юруков,

взе участие в бенчмаркинг среща за обучение на служители от централната и общинската администрация в отдел „Работа и пенсии“ по проект „Изграждане на капацитет на ИПА за изследвания, обучения и приложение на иновативни европейски практики в доброто управление“, финансиран от Оперативна програма „Административен капацитет“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд. Акцент в срещата беше поставен върху възможностите за електронна идентичност, електронни услуги и електронен обмен на информация между страните членки на ЕС по отношение на социалноосигурителните права и дейности.

Участие във форуми на регионално и световно равнище

Като член на Изпълнителното бюро на **Международна асоциация по социално осигуряване (МАСО)**, управителят на НОИ Бисер Петков участва в годишната 111-та среща на Бюрото в Женева през октомври 2015 г. На събитието Изпълнителното бюро на организацията прие годишните доклади на Техническата комисия, Контролната комисия, Комисията по номинациите, Комисията по планирането, на Генералния секретар на МАСО, направените статистически и социологически изследвания, както и предложенията за програма и бюджет за периода 2017-2019 г. Обсъдени бяха множество въпроси, свързани със социалната сигурност на световно ниво. Дискусиите обхващаха възможностите за сътрудничеството с други световни организации, както и плана за предстоящия през ноември 2016 г. Световен форум за социална сигурност в Бразилия.

Подуправителят на НОИ Весела Караиванова взе участие в семинар на МАСО за служители на ръководни длъжности от страните от Евразия през ноември 2015 г. в Московския държавен университет „М. В. Ломоносов“. Участниците в авторитетния форум бяха запознати с насоките на МАСО, с постигнатите резултати и с техническите услуги, предоставяни от Центъра за постижения на организацията. Присъстващите почерпиха опит относно справянето със специфичните административни предизвикателства, запознаха се с добрите практики на членуващите организации и с приоритетите в бъдещите дейности на МАСО.

Като член на **Европейската платформа по социално осигуряване (ЕПСО)**, НОИ участва със свой представител в Общото събрание и срещите на

Комитета по пенсиите, които се проведеха на 2 и 3 юни 2015 г. в Брюксел. На форума участниците се запознаха с актуални документи на Европейската комисия, както и с текущите и предстоящите изследвания и проекти в областта на пенсиите. В рамките на събитието Общото събрание прие отчет за дейността през 2014 г., както и програма за дейността и бюджет за 2015 г. и 2016 г.

Един от най-значимите за годината регионален форум за социално осигуряване бе проведената през септември 2015 г. във Варна международна конференция на тема **“Пенсионните системи на България и страните от Евразия”**, организирана от Международната асоциация на пенсионните и социални фондове (МАПСФ). В нея, освен управителят на НОИ Бисер Петков, участваха заместник-министърът на труда и социалната политика Николай Николов, директорът на МАПСФ Евгений Аметов, както и представителите на пенсионни институции от Русия, Полша, Молдова, Беларус, Казахстан, Киргизстан, Грузия и др. По време на събитието бяха представени различните пенсионни системи и предприетите реформи за справяне със сериозния демографски проблем. В рамките на конференцията бяха дискутирани предприетите от съответните държави мерки за решаване на общите демографски и макроикономически предизвикателства, пред които са изправени съвременните пенсионни модели.

В рамките на многонационалното сътрудничество с държави-членки на Европейския съюз и Европейската икономическа зона, Националният осигурителен институт и тази година успешно и ефективно участва в работни групи, срещи, консултации, проекти и форуми във връзка с регулиране и съгласуване на общи за всички страни аспекти на социалното осигуряване и социалната сигурност. Това са Техническата комисия за обмен на данни по социално осигуряване с основен приоритет - промените в изискванията към информационна система за електронен обмен на данни по социално осигуряване (EESSI) със срок на въвеждане до 2018 г. България е една от шестте пилотни страни, в които се тества новата интегрирана система, а представител на НОИ е координатор за България и член на Изпълнителния борд.

Сред срещите и форумите на експертно ниво, в които НОИ участва активно и през 2015 г., са работните срещи на: Форум по сигурността на ЕК; Международния консорциум SAFE; Мрежа

по координация на комуникациите по социалното осигуряване; Работна група по застаряване на населението и устойчиво финансиране; Група по индикаторите; Работна група „Европейска статистика на трудовите злополуки“; Национални контактни точки за предотвратяване на злоупотреби и грешки при социалните обезщетения и др.

Консултационни дни

От 7 до 9 юли 2015 г. в Бремен (Германия) се проведе седемнадесетият кръг от традиционните българо-германски консултационни дни с участието на експерти от Националния осигурителен институт и от Германското пенсионно осигуряване. В рамките на три дни експертни екипи от двете страни предоставиха общо 317 консултации на 150 лица по конкретни казуси, свързани с преценката на права в областта на пенсиите. Жителите на Бремен и околността бяха консултирани и по въпроси

относно прилагането на нормативните документи в областта на пенсионното осигуряване, както и за възможността за преизчисляване и изплащане на пенсии съгласно правилата за координация на схемите за социална сигурност на ЕС.

По традиция следващият кръг от консултационните дни по пенсионни въпроси се проведе у нас - между 15 и 17 септември 2015 г., като домакин беше териториалното поделение на НОИ във Варна. По време на срещите четири експертни екипа от двете страни консултираха гражданите по конкретни случаи, свързани с преценката на права в областта на пенсиите на живеещите в България лица, които имат осигурителни периоди, придобити съгласно законодателствата на България и Германия. За три дни представителите на двете осигурителни институции предоставиха общо 640 консултации на 320 лица.

Осигурителен архив**ДЕСЕТ ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА ОСИГУРИТЕЛНИЯ АРХИВ НА НОИ**

Евгения Петрова, директор на дирекция „Осигурителен архив“

С промени в Кодекса за социално осигуряване от 2005 г. осигурителите, които прекратяват дейността си след 01.01.2006 г. и нямат правопреемник, бяха задължени да предават разплащателните ведомости и трудовоправните си документи в съответното териториално поделение на Националния осигурителен институт (ТП на НОИ).

През 2005 г. методологията на дейността „Осигурителен архив“ в Централно управление на НОИ се осъществява от отдел „Методология по създаване и функциониране на архивното стопанство“ към главна дирекция „Пенсии“. През 2006 г. е създадена дирекция „Архивно стопанство“, като през 2010 г. тя се преименува на „Осигурителен архив и документно-информационни дейности“. От 2012 г. до настоящия момент структурата функционира като дирекция „Осигурителен архив“.

През 2005 г. НОИ започна изграждането на архивна мрежа със структури във всяко от 28-те териториални поделения. Подходът за окрупняване на документалните масиви на регионален принцип доведе до формиране на обединени осигурителни архиви в няколко точки в страната.

В резултат от централизираното приемане, съхраняване и използване на разплащателните ведомости и трудовоправните документи на прекратени осигурители от цялата страна (за периода на десет годишното му съществуване) в системата на осигурителния архив на НОИ са приети над 31 000 осигурители с над 800 000 дела.

Съгласно чл. 5, ал. 12 КСО НОИ създава, развива и поддържа информационна система за разплащателните ведомости, данните от която се използват за изчисляване и отпускане на пенсии и парични обезщетения.

За оптимално протичане на работните процеси в обединените осигурителни архиви бяха създадени центрове за електронна обработка. В тях се извършва сканиране и индексирание на разплащателни ведомости, обхващащи периода от януари 1980 г. до декември 1996 г.

Функционирането на електронния осигурите-

лен архив на НОИ съкращава технологичното време за издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход и подобрява информираността и обслужването на гражданите при реализиране на осигурителните им права.

До момента са изградени обединени осигурителни архиви с центрове за електронно архивиране в:

- **гр. Пловдив** – съхранява разплащателните ведомости и трудовоправните документи от ТП на НОИ в Пловдив, Пазарджик и Смолян и извършва електронна обработка на информация от ТП на НОИ в Стара Загора, Хасково, Ямбол и Кърджали.

- **с. Невестино** – съхранява разплащателните ведомости и трудовоправните документи от ТП на НОИ в София-град, София-област и градовете Кюстендил, Благоевград и Перник.

- **гр. Търговище** – съхранява разплащателните ведомости и трудовоправните документи от ТП на НОИ в Търговище, Разград и Варна и извършва електронна обработка на информация от ТП на НОИ в Бургас, Шумен, Русе и Сливен.

- **гр. Тетевен** – съхранява разплащателните ведомости и трудовоправните документи от ТП на НОИ в Ловеч, Плевен, Габрово и Велико Търново.

- **гр. Враца** – съхранява разплащателните ведомости и трудовоправните документи от ТП на НОИ във Враца, Видин и Монтана.

- **гр. Силистра** – съхранява разплащателните ведомости и трудовоправните документи от ТП на НОИ в Силистра и Добрич.

Обединен осигурителен архив – факти и резултати**Обединен осигурителен архив – гр. Пловдив**

- Създаване – 2006 г.
- Към август 2015 г. са приети над 3 000 осигурители, чиято документация надхвърля 82 500 дела.

- Издадени са близо 69 000 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

- В процеса на електронно архивиране са

регистрирани повече от 69 000 дела, а електронно обработените страници надвишават 7 550 000.

Обединен осигурителен архив – с. Невестино

- Създаване – 2006 г.
- На 29 май 2014 г. е открито ново архивно хале, разположено върху 504 кв. м. площ.
- На 16 октомври 2015 г. е открито ново, единадесето поред архивохранилище в архивния комплекс, напълно отговарящо на съвременните стандарти за функционирането на такъв тип помещения. Сградата е разположена върху площ от 576 кв. м. Сред по-големите осигурители, чиито документални масиви са приети в архивохранилищата на Обединен осигурителен архив – с. Невестино, са металургичният комбинат „Кремиковци”, мини “Бобов дол” и „Стомана” АД – гр. Перник.
- Към август 2015 г. са приети над 6 300 осигурители, чиято документация надхвърля 178 000 дела.
- Издадени са над 118 500 удостоверения за осигурителен стаж и доход.
- В процеса на електронно архивиране са регистрирани близо 27 000 дела, а електронно обработените страници са приблизително 12 650 000.

Обединен осигурителен архив – гр. Търговище

- Създаване – януари 2009 г.
- Към август 2015 г. са приети близо 3 000 осигурители, чиято документация надхвърля 68 000 дела.
- Издадени са над 55 300 удостоверения за осигурителен стаж и доход.
- В процеса на електронно архивиране са регистрирани повече от 25 500 дела, а електронно обработените страници надвишават 2 000 000.

Обединен осигурителен архив – гр. Тетевен

- Създаване – юли 2010 г.
- Към август 2015 г. са приети над 3 000 осигурители, чиято документация надхвърля 100 700 дела.
- Издадени са над 40 500 удостоверения за осигурителен стаж и доход.
- В процеса на електронно архивиране са регистрирани над 18 500 дела, а електронно обработените страници надвишават 1 000 000.

Обединен осигурителен архив – гр. Враца

- Създаване – за обезпечаването на необходимостта от архивохранилищни площи, през 2009 г. на ТП на НОИ – гр. Враца е предоставена

безвъзмездно сградата на бившето общежитие на Строителния техникум в града. Обединеният осигурителен архив с център за електронно архивиране е открит на 1 юни 2012 г.

- Към август 2015 г. документалните масиви, които са постъпили в архивохранилището, възлизат на над 1 700 осигурители с близо 70 000 дела.
- Издадени са над 22 700 удостоверения за осигурителен стаж и доход.
- В процеса на електронно архивиране са регистрирани повече от 32 500 дела, а електронно обработените страници от октомври 2013 г. до август 2015 г. са над 300 000.

Обединен осигурителен архив – гр. Силистра

- Създаване – септември 2008 г.
- Към август 2015 г. са приети над 1 700 осигурители, чиято документация възлиза на над 55 600 дела.
- Издадени са близо 42 000 удостоверения за осигурителен стаж и доход.
- В процеса на електронно архивиране са регистрирани повече от 21 500 дела, а електронно обработените страници от януари 2014 г. до август 2015 г. са над 250 000.

Данни за документацията на съхранение в териториалните поделения

Териториално поделение на НОИ – гр. Бургас

- Към август 2015 г. са приети над 2 400 осигурители, чиято документация възлиза на над 50 300 дела.
- Издадени са над 32 750 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Териториално поделение на НОИ – гр. Кърджали

- Към август 2015 г. са приети над 300 осигурители, чиято документация възлиза на над 9 700 дела.
- Издадени са над 27 300 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Териториално поделение на НОИ – гр. Русе

- Към август 2015 г. са приети близо 1 700 осигурители, чиято документация възлиза на близо 22 200 дела.
- Издадени са близо 16 900 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Териториално поделение на НОИ – гр. Сливен

- Към август 2015 г. са приети над 930 осигурители, чиято документация възлиза на над 23 870 дела.

- Издадени са над 24 750 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Териториално поделение на НОИ – гр. Стара Загора

- Към август 2015 г. са приети над 1 400 осигурители, чиято документация възлиза на над 30 300 дела.

- Издадени са над 25 600 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Териториално поделение на НОИ – гр. Хасково

- Към август 2015 г. са приети над 980 осигурители, чиято документация възлиза на над 26 950 дела.

- Издадени са близо 24 000 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Териториално поделение на НОИ – гр. Шумен

- Към август 2015 г. са приети над 1 140 осигурители, чиято документация възлиза на над 34 100 дела.

- Издадени са над 21 800 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Териториално поделение на НОИ – гр. Ямбол

- Към август 2015 г. са приети близо 550 осигурители, чиято документация възлиза на над 12 650 дела.

- Издадени са над 12 100 удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Развитие на информационната система

В изпълнение на чл. 5, ал. 12 КСО създаването на информационна система за разплащателните ведомости на прекратени осигурители без правопримемник преминава през две основни фази:

1. Изграждане на електронен архив от външен изпълнител: октомври 2005 г. – октомври 2010 г.;

Дигитализацията на разплащателните ведомости, обхващащи периода от 1 януари 1976 г. до 31 декември 1996 г., остава ограничена в рамките на отдел „Обединено архивно стопанство“ в Пловдив, Невестино и Търговище, което създава предпоставка за достъп до данните единствено в рамките на определени териториални поделения и дистанциране на останалите от процесите на електронно архивиране, респективно - ползване на електронния архив. Установена е практика за приоритетна обработка на ведомости съобразно критерия „формат на делата“, без оглед на осигурител или ТП на НОИ.

2. Функциониране на информационната система в рамките на НОИ. Изграждане на Центрове за електронна обработка: февруари 2011 г. – август 2015 г.

В условията, в които НОИ осъществява дейностите по електронно архивиране чрез собствени финансови, материални и човешки ресурси, усилията са насочени към развитие на информационната система чрез внедряване на нови и обогатяване на съществуващите модули с нови функционалности.

През януари 2011 г. са внедрени: модул за управление и контрол на работните процеси; модул за управление на процеса сканиране; модул за управление на процеса по индексирание на данни, както и модул за трансфер и архивиране на данни.

Изградената на модулен принцип система осигурява възможност за обогатяване на функционалностите спрямо изискванията на потребителите, а модулът за трансфер гарантира достъп до данните от електронния архив в рамките на един работен ден, след приключване на обработката в центъра за електронна обработка (ЦЕО). Бързият достъп до данните в електронен формат осигурява възможност за своевременното им използване с цел издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход от всяко ТП на НОИ.

Количественото измерване на процесите по сканиране и индексирание в ЦЕО напълно се автоматизира през май 2011 г., чрез въвеждане на модул „Справочна част“.

От януари 2012 г. функционира “Справка за прекратени осигурители без правопримемник с предадени в НОИ разплащателни ведомости“. Приложението е с неограничен достъп през интернет страницата на НОИ и е обект на ползване от широк кръг потребители - лица, заинтересовани да установят местонахождението на разплащателните ведомости и трудовоправните документи на прекратени осигурители без правопримемник, служители на осигурителния архив, експерти на НОИ и др.

Модул „Корекции“ е предназначен за коригиране, допълване и въвеждане на регистрационна и историческа информация за прекратени осигурители без правопримемник с предадени разплащателни ведомости в НОИ.

Основната цел на Справката за физическо местоположение и етап на електронна обработка на архивните дела в осигурителния архив на НОИ е да се подобри обслужването на клиентите, като

се съкрати технологичното време за препращане на подадените заявления до компетентния архив. Чрез нея се осигурява достъп до данни в две основни категории:

- Физическо местоположение на разплащателните ведомости и трудовоправната документация на прекратени осигурители без правоприменик, предадени в НОИ по реда на чл. 5, ал. 10 КСО;

- Етап на електронна обработка на приетата в НОИ разплащателна и трудовоправна документация (глобален статус).

От март 2014 г. в ТП на НОИ функционира модул “Търсене на данни за осигурени лица”, чието основно предназначение е извличане на данни въз основа на дигитализирани документи (разплащателни ведомости от периода 1976/80-1996 г.) с цел издаване на удостоверения за осигурителен стаж и доход.

Неравномерното стартиране на дейностите по дигитализация в регионалните архивохранилища на НОИ (в Пловдив и Невестино през 2007 г., в Търговище през 2009 г., в Тетевен през 2011 г., във Враца през 2013 г. и в Силистра през 2014 г.) има пряко отражение върху степента на ефективно използване на web-базираната търсачка в ТП на НОИ.

Модулът е изцяло съобразен с предложенията и практическия опит на служителите, издаващи удостоверения за осигурителен стаж и доход въз основа на електронния архив, като предстои обогатяване на приложението с нови функционалности в следваща версия.

Основните приоритети в дейността по електронно архивиране са:

1. Качество на сканираните изображения и индексиранията информация - изпълнява се чрез тристепенна система за контрол:

- в индексирания модул е заложена функция за окачествяване на сканираните изображения

чрез поставяне на статус на всяка една сканирана страница преди индексиранията на данните от нея;

- репрезентативни проверки на въведената информация преди архивирането на едно дело с възможност за текуща корекция на допуснати несъответствия;

- контролни листове, изготвяни в отдел “Електронен осигурителен архив”, с посочени страници, които да преминат проверка на индексиранията данни.

2. Повишаване използваемостта на данните от електронния архив

Възприет е подход за приоритетно електронно архивиране на разплащателните ведомости на осигурители, чиито интензитет на използване за удостоверяване на осигурителен стаж и доход е висок. Преценката се извършва от териториалното поделение, приело документите от осигурителите, и се базира върху критерия „брой на издадените удостоверения за осигурителен стаж и доход в ръчен режим“.

В рамките на отдел “Обединен осигурителен архив” се извършва прецизиране на подлежащата на електронна обработка разплащателна документация. В случаите, в които преминаването на документи през сканиране и индексиранията е неефективно поради степента на увреда на хартиения носител или поради липса на информация по реквизити, комисия от отдела протоколира решението си за работа с конкретните ведомости (за определен период или изцяло) само в ръчен режим и своевременно уведомява териториалното поделение, което е предало документацията на съответния осигурител.

3. Количествен контрол

За отчитане количеството на извършената работа в ЦЕО е разработен модул “Справки”, чрез който се проследява изпълнението на заложените количествени нормативи на ниво „отделен специалист“ и на ниво „ЦЕО“.

На фокус

ТЕРИТОРИАЛНО ПОДЕЛЕНИЕ НА НОИ В ГР. ПЛЕВЕН – ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙНОСТТА И ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ ЗА ДЕВЕТМЕСЕЧИЕТО НА 2015 Г.

Галина Станимирова, директор на териториално поделение на НОИ – гр. Плевен

Териториалното поделение на НОИ в гр. Плевен (ТП на НОИ – гр. Плевен) извършва обслужването на гражданите в областта на социалното осигуряване на територията на област Плевен. Дейността на структурата се осъществява в нова и съвременна административна сграда – бизнес център, разположен на площад „Иван Миндиликов” №8 в близост до централна ж. п. гара и автогара в града.

В сутеренния етаж на териториалното поделение е разположена обединената приемна, в която се обслужват гражданите и клиентите на ТП на НОИ. Организиран са 16 гишета за предоставяне на услуги, свързани с:

- прием на документи за отпускане, изменение, спиране, прекратяване, възобновяване и възстановяване на пенсия/добавка;
- прием на документи, свързани с изплащане на пенсии;
- издаване на документи (удостоверения) за размер и промяна на пенсия; удостоверение, че лицето не получава пенсия; копия и заверка на документи; разпореждания за осъвременяване на пенсиите и др.;
- прием на документи от държавни и частни съдебни изпълнители;
- прием, обработка и съхранение на разплащателните ведомости и трудовоправните документи на прекратили дейността си осигурители, останали без правопреемник;

- издаване на удостоверения за трудов/осигурителен стаж и/или осигурителен доход на лица, работили в прекратени осигурители;
- консултации на граждани и служебни лица;
- прием на документи за отпускане и изплащане на краткосрочни обезщетения и помощи от държавното обществено осигуряване (ДОО);
- издаване на удостоверения за персонален идентификационен код (ПИК) за осигурените лица и за идентификационен код на осигурител (ИКО);
- издаване на удостоверения за изплатени парични обезщетения и помощи от ДОО;
- прием на документи за отпускане и изплащане на обезщетения за безработица;
- прием на заявления-декларации за отпускане и изплащане на гарантирани вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя;
- издаване на удостоверения за доход за получени обезщетения за безработица;
- издаване и заверка на осигурителни книжки;
- издаване на заверени справки за осигурителен стаж и доход от Регистъра на осигурените лица;
- издаване на удостоверения за заплатения от лицата осигурителен стаж по реда на чл. 9а от Кодекса за социално осигуряване (КСО);
- консултации по въпросите на осигурителното законодателство и контролно-ревизионната дейност;
- заверка на медицинската документация;
- издаване на удостоверения за ползване на парична помощ за профилактика и рехабилитация;
- издаване на удостоверения за наличие или липса на трудови злополуки.

В помощ на обслужването на клиентите на ТП на НОИ е изградената система за управление на

клиентопотока. От два терминала всеки клиент самостоятелно може да избере желаната услуга, за което получава фиш с клиентски номер и номер на гишето за обслужване. В обединената приемна са осигурени всички условия за престой и качествено обслужване на клиентите.

ТП на НОИ – гр. Плевен има разкрит филиал в гр. Червен бряг и изнесени работни места в градовете Левски и Никопол. В тях се извършат редица административни услуги, сред които: отпускане и изплащане на обезщетения за безработица; прием, проверка и обработка на приетите документи за изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО; прием на заявления по пенсионното производство. Във филиала и изнесените работни места се предоставят консултации на граждани и осигурители по пенсионни въпроси, както и по въпроси, свързани с отпускането и изплащането на краткосрочни обезщетения.

Структура

Щатното разписание на териториалното поделение на НОИ в гр. Плевен включва общо 126,5 щатни бройки, на които са назначени 122 служители, 5,5 са незаетите щатни бройки. Организационната структура е разделена на обща и специализирана администрация. В общата администрация са включени два отдела – отдел „Човешки ресурси, административно, правно и информационно обслужване“ (ЧРАПИО), в който има обособени два сектора - „Човешки ресурси, правно обслужване и административно-стопанска дейност“ (ЧРПОАСД) и „Информационни системи“ (ИС), и отдел „Финансово-счетоводна дейност“ (ФСД). Към тези административни звена работят 18 служители или 15% от общо заетите в териториалното поделение. На пряко подчинение на директора са петима служители - финансов контролор и четирима лекари (двама председатели и двама членове на медицинската комисия).

Специализираната администрация, която отговаря за изпълнението на основните функционални направления на дейността в териториалното поделение, се състои от два отдела - „Пенсии“ и „Краткосрочни плащания и контрол“. Всеки от тях включва по три сектора. Първият се състои от „Отпускане на пенсии“, „Изплащане на пенсии“ и „Пенсионно обслужване“, а вторият - от „Контрол по разходите на ДОО“, „Парични обезщетения за временна неработоспособност“ и „Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания“. В звената от специализираната администрация работят 98 служители, назначени на 101,5 щатни бройки, което представлява 80% от заетите в териториалното поделение. От тях 57 (47%) са заетите в отдел „Пенсии“, докато работещите по въпросите, свързани с паричните обезщетения, са 41 или 34% от всички служители.

В съответствие с цялостната тенденция за разпределението по полове между работещите в структурата на Националния осигурителен институт и в ТП на НОИ – гр. Плевен преобладават дамите, чиито брой е 93 или 76% от личния състав на териториалното поделение. Мъжете в структурата са само 29, което им отрежда дял от едва 24%.

Разпределението на служителите според заеманата длъжност показва, че най-голям процент са експертите по осигуряването – 25% (31 служители). Почти равен процент от общата численост на териториалното поделение са специалистите - 12% (15 служители), старши експертите по осигуряването – 12% (14 служители) и главните специалисти - 10% (12 служители). Следват старши инспекторите по осигуряването, които са 9 (7%).

Анализът на структурата на работната сила в ТП на НОИ – гр. Плевен по признак „образователен ценз“ показва високо ниво на квалификация на кадрите – 86% от служителите са с висше образование, а останалите 14% - със средно.

Като цяло, гражданите, ползващи услугите на териториалното поделение, могат да разчитат на обслужване от опитен и добре обучен персонал.

Общо 35 от служителите притежават трудов стаж в системата на НОИ над 20 г. С трудов стаж между 15 и 20 години са 7 служители, а с такъв между 10 и 15 години – 35. Други 34 имат трудов стаж между 5 и 10 г. Едва 11 от работещите в ТП на НОИ – гр. Плевен са работили по малко от 5 години в системата.

Финансови резултати за първите девет месеца на 2015 г.

В отдел „Финансово-счетоводна дейност“ на териториалното поделение се осъществява дейността по планиране, разходване и счетоводно отчитане на бюджетните средства, съгласно утвърдената Единна бюджетна класификация (ЕБК). Дейността е организирана на базата на утвърдената от Централно управление на НОИ Счетоводна политика и Индивидуалния сметко-план в съответствие със Закона за счетоводството, Закона за бюджета на ДОО, КСО и другите нормативни актове.

За първите девет месеца на 2015 г. от ТП на НОИ – гр. Плевен са събрани средства по начислени вземания, както следва:

- по разпореждания по чл. 114 КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 КСО за ПОВН и ПРО – 32 794,74 лв., от които 27 089,26 лв. главници и 5 705,48 лв. лихви;

- по разпореждания по чл. 114 КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 КСО за ПОБ – 58 643,25 лв., от които 51 835,94 лв. главници и 6 807,31 лв. лихви;

- по разпореждания по чл. 98, ал. 2 и чл. 114, ал. 5 КСО и ревизионни актове за начет по чл. 110 КСО за пенсии – 13 419,26 лв., от които 11 149,47 лв. главници и 2 269,79 лв. лихви;

- по наказателни постановления – 1 693 лв.

За същия период, извън посочените по-горе суми, от НАП (по всички направления) са събрани суми в размер на 33 678,17 лв. (главници и лихви). Общо за периода събраните средства от ТП на НОИ – гр. Плевен и от НАП за погасяване на вземанията са в размер на 140 232,10 лв.

За периода 01.01.2015 г. – 30.09.2015 г. са постъпили приходи по Тарифата на НОИ в размер на 9 448,97 лв., като 8 849,37 лв. от тях са постъпили в касата на териториалното поделение, а 699,60 лв. – по банков път.

За първите девет месеца на годината чрез „Български пощи“ ЕООД са изплатени пенсии в общ размер на 114 556 952,12 лв. От тях:

- от фонд „Пенсии“ – 108 117 634,64 лв.;

- от фонд „Пенсии, несвързани с трудовата дейност“ – 5 834 799,98 лв.;

- от фонд „Трудова злополука и професионална болест“ – 604 517,50 лв.

За същия период по дейността за профилактика и рехабилитация са обслужени 1 663 осигурени лица и са изплатени парични помощи в размер на общо 613 350,00 лв. за 1529 лица. Разпределението

по фондове при тях е:

- от фонд „Общо заболяване и майчинство“ – 595 400,20 лв. за 1 484 лица;

- от фонд „Пенсии“ – 17 949,00 лв. за 45 лица.

В касата на ТП на НОИ – гр. Плевен за периода са обслужени около 2 423 клиенти, като внесените суми по Тарифата на НОИ, както и тези по надвзети обезщетения и помощи по Кодекса за социално осигуряване, наказателни постановления, разпореждания и др., са в общ размер на 33 329,61 лв. Постъпилите суми по начислени вземания са, както следва: по надвзети пенсии – 522,57 лв. (3 бр.), по надвзети ПОВН – 7 041,85 лв. (50 бр.) и по надвзети ПОБ – 15 598,10 лв. (39 бр.).

За първите девет месеца на 2015 г. по дейност „Служби по социално осигуряване“ са извършени разходи в размер на 236 603,72 лв., от които за издръжка са изразходвани 205 222,84 лв.

Предварителният контрол се извършва преди поемане на задължения (вземане на решение или извършване на действие), пораждащо права и задължения за ТП на НОИ – гр. Плевен, и преди извършване на разход (действия, свързани с изпълнението на финансов ангажимент). Контролът се осъществява постоянно, отнася се до цялата дейност на ТП и обхваща всички разходи за административна издръжка, разходи за парични помощи за профилактика и рехабилитация, процедури по Закона за обществени поръчки и др. Финансовият контрольор води регистър на извършените контролни процедури и за издадените контролни листове. Процедурите по предварителен контрол изпълняват успешно своето предназначение, а именно - да дават разумна увереност на директора на ТП на НОИ – гр. Плевен за съответствие на решенията, действията и документите с приложимото законодателство и да се ограничат рисковете от грешки, нарушения и нередности.

За периода 1 януари – 30 септември 2015 г. е извършен предварителен контрол за законосъобразност от финансов контрольор на 7 960 основни документи. Издадени са общо 999 контролни листове, в т.ч. 102 за поемане на задължение, 11 становища за временен отказ от плащане и 886 за извършване на разходи.

В ТП на НОИ – гр. Плевен се полагат усилия за постоянно доразвиване и усъвършенстване на Системите за финансово управление и контрол (СФУК). За определящата част от дейностите и процесите са утвърдени от директора 60 писмени

регламенти. Разработени са и 20 инструкции по здравословни и безопасни условия на труд. Въвеждането на нови вътрешни правила, както и актуализирането и усъвършенстването на съществуващите такива, продължава и през 2015 г., като се отстраняват установените несъответствия в съответствие с настъпилите промени в нормативните актове и организацията на работа. Издават се заповеди, с които се въвеждат различни ефективни контроли и се осигурява разделение на отговорностите с цел минимизиране на рисковете в управленската дейност.

При осъществяване на отговорностите си за изграждането и функционирането на адекватна и ефективна СФУК директорът на ТП на НОИ – гр. Плевен, подпомаган от финансовия контролор, предприе следните действия:

- създаде условия за оптимизиране на процеса по управление на риска в териториалното поделение – с конкретна заповед е определена работна група, в разширения състав на която са включени (освен началниците на отдели) и служители от отделите. Работната група заседава периодично на работни срещи, инициирани от директора за по-задълбочено обсъждане процесите по определяне на оперативните цели и всеки етап от управлението на риска в ТП на НОИ – гр. Плевен;

- издаде заповед за извършване на преглед на всеки актуализиран вариант на Регистъра на препоръките, дадени при извършени вътрешни одити в системата на НОИ - от началниците на отдели се изиска преценка за всяка една препоръка в дадената област по отношение на това дали е съотносима към дейността на съответния отдел в териториалното поделение. Предприети са коригиращи действия за подобряване на дейността. Поставени са срокове, в които да бъдат изпълнени, и са определени отговорните длъжностни лица;

- въведе самообучението, като водеща форма за усъвършенстване знанията и уменията на служителите – издадена е заповед за определяне обхвата на нормативните документи и са определени крайните срокове за самоподготовка. На вътрешната страница на ТП на НОИ – гр. Плевен са публикувани необходимите за целта материали. За проверка на резултатите от самообучението на служителите беше проведена анкета. Резултатите от анкетите на служителите са предоставени на преките ръководители за обвързване с годишната оценка на изпълнението;

- проведе се обучение за преодоляване на

стреса на работното място, реализирано от външен лектор с доказан практически опит в провеждането на интерактивни обучения - обхванати бяха 60 служители, разпределени в 3 целодневни обучения, като бяха използвани интерактивни методи и техники за работа – ситуационни ролеви игри, обсъждане на казуси, дискусии и работа в групи. В резултат е постигната позитивна психологическа нагласа и са удовлетворени конкретните потребности и интереси на служителите, като се разшириха възможностите и уменията им да разпознават симптомите за наличие на стрес на работното място, причините и източниците, които го пораждат.

За периода за първите девет месеца на годината са проведени 7 процедури за възлагане на обществени поръчки при спазване на утвърдените Вътрешни правила за възлагане на обществени поръчки в НОИ и Закона за обществените поръчки. Съобразени са заложените срокове по утвърдения План-график за обществени поръчки през 2015 г. за ТП на НОИ – гр. Плевен. Няма обжалвани актове на Възложителя по проведените процедури и са сключени съответните договори за възлагане на обществени поръчки.

Отдел „Пенсии“

Отдел “Пенсии” в ТП на НОИ – гр. Плевен се състои от три сектора – “Пенсионно обслужване”, “Отпускане на пенсии” и “Изплащане на пенсии”.

В отдел “Пенсии” най-значителен е броят на служителите на длъжност “експерт по осигуряването” – 24 (42% от заетите в отдела). Следват служителите на длъжност „главен специалист“ – 12 (21%) и „старши експерт по осигуряването“ – 9 (16%).

Служителите от отдел „Пенсии“ осъществяват дейности, свързани с отпускане, изменение, прекратяване, спиране, възобновяване и възстановяване на пенсии и добавки, включително по международни договори в областта на социалното осигуряване за лица с настоящ адрес в Република България. В техните правомощия са дейностите по изплащането на пенсии и добавки, контролът върху дейността на пощенските станции, както и обработката на заповедни съобщения. Колегите отговарят за изготвянето на мотивирани отговори на запитвания, жалби, сигнали и др., подадени от граждани и институции, приемат заявления, свързани с упражняването на пенсионни права, поддържат и пенсионния архив.

През първите девет месеца на 2015 г. служите-

лите в отдела са разгледали общо 28 315 бр. преписки и са консултирали по пенсионни въпроси 30 517 лица. В териториалното поделение средномесечно са изплащани 145 325 пенсии на 89 124 пенсионери, като средно на месец изплащаната сума е 25 974 114 лв.

По отношение на лицата, придобили право на пенсия и подали документи за отпускане на пенсия, данните сочат, че приетите в ТП на НОИ – гр. Плевен заявления за отпускане на нова пенсия са общо 4 101, от които 3 763 са за отпускане на лични пенсии, а 338 – на наследствени.

В отдела са подадени 7 243 заявления за изменение на вече отпуснатата пенсия, а този на другите видове заявления е 3 851.

Прави впечатление големият брой разгледани експертни решения на медицинската експертиза на работоспособността – 6 354.

По отношение на дейността по отпускане на пенсии, данните показват, че за разглеждания период са постановени 13 367 разпореждания за отпуснати и изменени пенсии и добавки към тях, 3 229 разпореждания след преосвидетелстване за пенсии и добавки по чл. 30 от Наредбата за пенсиите и осигурителния стаж (НПОС) и 3 374 разпореждания за прекратяване на пенсии по чл. 96, ал. 1, т. 1 КСО.

Седемнадесет са издадените разпореждания за неправилно получени пенсии по вина на гражданите на обща стойност от 16 734,80 лв. В бюджета на държавното обществено осигуряване са възстановени 1 686,04 лв. Като най-чести причини за подобни начети могат да се посочат:

- неспазване на чл. 14 НПОС, според който лицата трябва да съобщят в едномесечен срок за настъпили обстоятелства, които водят до спиране или прекратяване на пенсията;
- преизчисляване на пенсии по Регламент 883/2004 на ЕС или международни договори;
- неправилно получени пенсии след смърт на пенсионер.

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“

Отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ се състои от три сектора: „Контрол на разходите по ДОО“, „Парични обезщетения за временна неработоспособност“ и „Парични обезщетения за безработица и гарантирани вземания“.

Служителите в отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ наброяват общо 41 души. Сред тях най-голям е дялът на тези на длъжност „специалист“, които са 10 или около 24% и на длъжност „старши инспектор по осигуряването“, които са 9 или около 22% от общия брой заети в отдела. Експертите по осигуряването са 7, а старшите експерти по осигуряването - 5.

Всеки един от секторите в рамките на отдел КПК отговаря за реализацията на определена част от вменените на структурата задължения. Дейността по администрирането им се реализира от трите сектора в няколко основни направления.

Разпределението на длъжностите в отдела от гледна точка на отговорностите на служителите показва, че най-голям е броят на тези, които се занимават с контролно-ревизионната дейност и дейността на осигурителния архив. Това са 16 от общо 41-членния състав на звеното (около 39%). Служителите, занимаващи се с паричните обезщетения за безработица и гарантирани вземания са 14 (34%), а тези с парични обезщетения за временна неработоспособност – 10 (24%).

Служителите от отдел „Краткосрочни плащания и контрол“ (КПК) отговарят за организацията на работата и контрола по разходването на средствата от ДОО. Сред задълженията им са: прием на документи, отпускане и изплащане на парични обезщетения за безработица и на паричните обезщетения за временна неработоспособност и помощи от ДОО, както и контрол на дейностите по профилактика и рехабилитация. Част от тях се занимават с организацията на процеса за деклариране, регистриране и отчитане на трудовите злополуки и професионалните заболявания, контрола на експертизата на временната неработоспособност и отпускането и изплащането на гарантираните вземания на работниците и служителите. Отделът отговаря също така за функционирането на осигурителния архив и за дейностите по заверка на осигурителен стаж и доход в осигурителни книжки.

За периода в ТП на НОИ – гр. Плевен са приети и обработени общо 63 декларации за трудови злополуки. Признатите трудови злополуки (по чл.

55, ал. 1 и по ал. 2 КСО) са 51 бр., като 5 от тях са завършили със смърт. До края на септември в териториалното поделение са регистрирани 5 097 лица с право на обезщетение за безработица, като средно на месец те са 556. Общият брой на изплатените обезщетения за безработица е 36 318 бр., което прави средно по около 4 035 на месец. Общата сума на изплатените обезщетения за безработица възлиза на 9 208 117,80 лв., а средният размер на обезщетението - на 253,54 лв. Броят на издадените разпореждания по правото на парично обезщетение за безработица е 12 431, което прави по 1 381 на месец. Броят на приетите в териториалното поделение заявления за изплащане на парични обезщетения и помощи от ДОО е 50 415, а общата сума на изплатените такива – 12 669 806,11 лв. Изплатените обезщетения от сектор “Парични обезщетения за временна неработоспособност” за периода са 64 211, а лицата, които са ги получили, са 22 807. За деветмесечието е приета осигурителната документация на общо 42 прекратени осигурители. Броят на делата с приета документация е 402. За целия период в териториалното поделение са подадени общо 1 601 заявления за издаване на удостоверения за осигурителен стаж/доход, като броят на издадените е 555. От тях най-голям дял представляват удостоверенията за осигурителен доход (УП-15), които са 439. Издадените удостоверения за осигурителен стаж (УП-13) са 114. Подготвените и изпратените уведомителни писма за отказ за издаване на документи за осигурителен стаж и/или доход са 97. Основната причина за изготвянето им е липсата на предадена документация от осигурителя и/или липсата на данни за заявителя в предадената и съхраняваната в териториалното поделение документация на прекратен осигурител.

Отдел „Човешки ресурси, административно, правно и информационно обслужване“

Като основна част от общата администрация на ТП на НОИ – гр. Плевен отделът отговаря за цялостното администриране на дейността и организацията на работата на ниво териториално поделение.

Обучения

С цел подобряване ефективността при обслужването на клиентите и повишаване на експертността на кадрите в периода 1 януари – 30 септември 2015 г. служители на териториалното поделение са участвали в общо 20 обучения, някои от които под формата на работни срещи и семинари. Тематиката на обученията обхваща

пълния списък от дейности, като се фокусира както върху подобряването на компетенциите на представителите на функционалните направления, чрез подробното им запознаване с най-новите законодателни промени в тяхната сферата на дейност, така и към развитието на способностите и уменията на служителите, имащи пряк контакт с клиентите на НОИ. Така те не само подпомогнат развитието и затвърждаването на компетенциите на работещите, но и спомагат за тяхното усъвършенстване. В тази връзка беше проведено обучението „Подобряване на професионалната компетентност на служители в НОИ за осигуряване на равен достъп на хората с увреждания“, в което взеха участие 10 служители, основно работещи директно с клиентите. Най-голям брой от работещите в териториалното поделение (58 служителя) са участвали в обучението на тема „Преодоляване на стреса на работното място“, а 12 служители са се включили в обучението по прилагане на Закона за националния архивен фонд.

Голяма част от обученията са насочени към усъвършенстване на мениджмънта вътре в системата на НОИ. Това включва провеждането на семинари по теми, свързани с информационните системи, Закона за обществените поръчки и ролята на финансовия контрол. Обученията „Безопасни и здравословни условия на труд“, „Аналитични умения и критическо мислене“ и „Лидерство и управление на промяната“ също са застъпени сред темите.

Правно обслужване

За периода в деловодството на ТП на НОИ – гр. Плевен са постъпили общо 103 жалби от физически и юридически лица по реда на чл. 117 КСО, от които :

- по обжалвани актове на отдел КПК – 28 бр.;
- по обжалвани актове на отдел “Пенсии” – 75 бр.;
- обжалвани актове по съдебен ред – 14 бр. (отдел „Пенсии“).

Общият брой на постановените от директора решения по чл. 117, ал. 3 КСО е 103, от които:

- по обжалвани актове на отдел КПК - 28 бр.;
- по обжалвани актове на отдел “Пенсии” - 75 бр.;
- обжалвани актове по съдебен ред – 7 бр. (отдел КПК).

Най-честата причина за депозиране на жалби

от страна на лицата са:

1. По обжалваните актове на отдел КПК - споровете най-често се отнасят до разпореждания за възстановяване на неоснователно получени плащания от ДОО; отказано изплащане на парични обезщетения за временна неработоспособност; размера на получаваните парични обезщетения за безработица и др.

2. По обжалваните актове на Отдел „Пенсии” най-честите причини за обжалване са:

- Относно определяне на размера на пенсията, поради незначитане на осигурителен стаж и осигурителен доход и изчисляване на индивидуален коефициент;
- Неоснователно зачитане на категорията на положения труд;
- Определяне на началната дата на отпускане на пенсията;
- Отказ за отпускане на повече от един вид пенсия.

Събития

МЕЖДУНАРОДНА КОНФЕРЕНЦИЯ „ПЕНСИОННИТЕ СИСТЕМИ В БЪЛГАРИЯ И СТРАНИТЕ ОТ ЕВРАЗИЯ“ – ИДЕНТИЧНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА И РАЗЛИЧНИ ПОДХОДИ ПРЕД ДЪРЖАВИТЕ В РЕГИОНА

Теодора Нончева, директор на дирекция „Обществени комуникации и международно сътрудничество“

Националният осигурителен институт (НОИ) беше домакин на международна конференция на тема „Пенсионните системи в България и страните от Евразия“. Събитието беше организирано през септември 2015 г. в гр. Варна съвместно с Международната асоциация на пенсионните и социални фондове - неправителствена организация, обединяваща осигурителни институции от ОНД с цел сътрудничество и обмен на информация. Темата на конференцията даде широка платформа за сравнителен анализ на пенсионните реформи, които страните от региона реализират през последните години. Всички участници в конференцията направиха изчерпателен преглед на мерките, предприети от властите в отговор на общите демографски и макроикономически предизвикателства пред пенсионните системи. Представителите на всяка една от страните представиха управленските и законодателните решения, с които съответните държавни органи са предприели действие за справяне с трудностите.

В доклада си управителят на НОИ Бисер Петков направи анализ на нормативните промени в областта на пенсионното осигуряване в България, като акцентира върху последните изменения и допълнения в Кодекса за социално осигуряване от август 2015 г. Той представи и прогнозни разчети за средносрочния и дългосрочния ефект на мерките върху финансовата устойчивост и адекватността на пенсиите от държавното обществено осигуряване. Презентациите на останалите български участници (частни дружества за допълнително пенсионно осигуряване и независими академични изследователи) дадоха други специфични гледни точки към пенсионната система у нас.

Пенсионната реформа в **Молдова** се извършва предимно в държавната разходопокривна система: увеличаване на пенсионната възраст и изискуемия

стаж за пенсия, ограничаване на преференциалните условия за ранно пенсиониране и преразпределяне на осигурителната тежест от работодателя към работника с осигурителни ставки съответно 6% и 23% от осигурителната база. Последните десет години от реформата дават положителни резултати - коефициентът на заместване на дохода нараства от 21% на 26,7%; намалява осигурителната тежест за бизнеса. Въпреки това, ниските доходи и сивата икономика продължават да генерират ниски равнища на пенсиите. Основно предизвикателство остава ниският обхват на осигурените - едва 73% от всички заети лица.

Беларус ориентира стабилизационните си мерки към балансиране на разходите за пенсии на работниците с право на ранно пенсиониране. От 2009 г. е въведено професионалното пенсионно осигуряване като нов компонент на пенсионната система. То се финансира за сметка на допълнителни вноски от работодателите в отрасли с вредни условия на труд по диференцирани тарифи в зависимост от неблагоприятните въздействия на производствената среда.

В **Киргизстан** пенсионната система се балансира чрез бюджета, който осигурява все по-голям дял от източниците за финансиране. В края на 2014 г. е приета нова концепция за развитие на пенсионното осигуряване като част от общата стабилизационна стратегия на страната. Концепцията включва максимално диверсифициран четиристълбов модел на пенсионно осигуряване. Първият елемент от него е гарантираната минимална пенсия или т.нар. „нулев стълб“. Първият стълб (държавната разходопокривна система) е изграден на принципа на условно дефинираните вноски. Предвижда се въвеждане на задължително допълнително осигуряване в капиталов фонд (втори стълб), който ще се управлява от държавата, както и доброволно

пензионно осигуряване в частни капиталови пенсионни фондове (трети стълб).

В **Русия**, десет години след първите успешни стъпки към въвеждане на капиталови пенсионни фондове и намаляване на осигурителната тежест за активното население, положителният ефект на реформата вече се изчерпва и страната е изправена пред нови предизвикателства за структурни промени. От 1 януари 2015 г. пенсионното осигуряване се разделя на три компонента – фиксирана пенсия, застрахователна пенсия и капиталов елемент. Постепенно минималният изискуем стаж за пенсия се повишава от 5 на 15 години. Влиза в сила и нова пенсионна формула с по-високи стимули за отложено пенсиониране. Въвежда се специална оценка за условията на труд и диференцирани тарифи за специфичните рискови условия. По отношение на капиталовия елемент се въвежда право на избор за осигурените, което трябва да се декларира до края на 2015 г. Дългосрочната стратегия на руската пенсионна реформа визира легализиране на пазара на труда и разширяване на фискалната основа за начисляване на осигурителните вноски при запазване на приемлива ставка за бизнеса и работещите и постепенно повишаване на коефициента на заместване на дохода от пенсии до 2030 г.

И други страни се ориентират към преразпределяне на осигурителната тежест между първия и втория стълб на задължителното пенсионно осигуряване. В **Полша** мерките са ориентирани към относително намаляване на осигурителните вноски във втория стълб и опция за доброволно участие с цел освобождаване на ресурс за стабилизиране на държавното пенсионно осигуряване. През 2014 г. само 15% от лицата, които са били осигурени във втория стълб, са подали заявления, че желаят да продължат участието си. През 2016 г. осигурените лица отново ще имат възможност да заявят своя избор. Успоредно с това страната реализира мерки за намаляване на възрастовата зависимост чрез повишаване на пенсионната възраст с 4 месеца годишно до достигане на 67 години. Значително е ограничен и броят на лицата с право на ранно пенсиониране (до 5 години преди стандартната пенсионна възраст). Реформите са провокирани от големия дефицит на държавния пенсионно-осигурителен фонд – над 3% от брутният вътрешен продукт. Въпреки радикалните мерки, едва през 2030 г. се очаква дефицитът да бъде сведен до 2%.

В **Казахстан** е извършено сливане на активите на частните пенсионни фондове и е създаден Единен капиталов пенсионен фонд (ЕКПФ), управляван от държавата. Той е регистриран през август 2013 г., като негов учредител и основен акционер става правителството на Република Казахстан. Основните предимства на държавното управление се изразяват във възможността за централизиран мониторинг и анализ на инвестициите, предприемане на своевременни коригиращи мерки, почти двойно намаляване на комисионните и инвестиционните такси, намаляване на административните разходи, значително по-голяма прозрачност на формирането и движението на пенсионните средства на гражданите. Данните показват увеличаване на годишната доходност от средно 2,2% за частните капиталови пенсионни фондове до 2013 г. на 6,7% за ЕКПФ през 2014 г. Структурата на инвестиционния портфейл ежесечно се обявява на официалната страница на фонда. Основните инструменти са: държавни ценни книжа; акции и облигации на квази-държавни организации, инвестиращи в стратегически сектори и инфраструктура; депозити в банки на конкурсна основа; ценни книжа на чуждестранни емитенти с висока степен на сигурност. Правата на осигурените лица се гарантират с индивидуални договори между тях, работодателя и държавата. Законът задължава ЕКПФ да предоставя регулярна информация за индивидуалните средства на вложителите по всички традиционни канали, а така също и да развива съвременни канали за електронна информация. Фондът започва да изплаща пенсии от 2018 г.

Грузия поставя фокуса на реформата върху подобряване на обслужването на населението и намаляване на административните разходи чрез избягване на дублиращи се функции. За тази цел е създадена единна Агенция за социално обслужване, обединяваща всички функции по социално осигуряване и подпомагане на населението. Изградена е и обща информационна платформа за целите на социалното обслужване, обединяваща отделните бази данни и позволяваща ефективен обмен на информация в реално време.

Въпреки различните подходи на страните от региона, пенсионните им реформи са обединени от няколко общи цели.

Първата цел е наред с осигурителните вноски да се осигури достатъчно широка и стабилна фискална основа за пенсионните системи чрез

данъчни източници за финансиране. Застаряването на населението и относителното намаляване на икономически активните лица неизбежно поражда дисбаланс в традиционния модел на солидарната осигурителна система. Включването на бюджетни източници за финансиране на дефицита в пенсионното осигуряване създава по-широка финансова основа за преразпределяне на демографския риск, така че тежестта да не се поема само от бизнеса и икономически активното население.

Втората обща цел е да се диверсифицират формите на осигуряване чрез включване на капиталови схеми. Всички страни от региона имат въведени или изграждащи се допълнителни пенсионни схеми на капиталов принцип и нормативни правила за инвестирането им.

Същевременно обаче всички страни са ангажирани и с трета обща цел – да осигурят устойчивост и адекватност на държавните пенсионните системи като основен стълб на социалната защита на населението.

Празникът**ТРАДИЦИЯТА ОТНОВО БЕШЕ СПАЗЕНА
- СЛУЖИТЕЛИТЕ НА НОИ ОТБЕЛЯЗАХА
ПРОФЕСИОНАЛНИЯ СИ ПРАЗНИК**

Петър Иванов, главен експерт в отдел “Връзки с обществеността и международно сътрудничество”

На 11 ноември 2015 г. Националният осигурителен институт (НОИ) отбелязва Деня на социалното осигуряване в България. На тази дата всяка година своя професионален празник посрещат служителите на НОИ в цялата страна, както и всички, които са съпричастни с осигурителното дело у нас. По традиция те празнуват именно на Деня на Св. великомъченик Мина. През 2002 г. светията е избран за покровител на социалното осигуряване и на всички трудещи се в тази област. Св. Мина е приет за патрон и на работещите в НОИ, тъй като според християнските вярвания той е воин, покровител на семейството, сираците и бездомните, закрилник на нуждаещите се и на жените.

И тази година служителите на института отбелязаха професионалния си празник със стилно тържество. На събитието присъстваха и много официални гости. Празненството уважиха вицепремиерът и министър на труда и социалната политика Ивайло Калфин, заместник-министри и представители на министерството, както и членове на Надзорния съвет на НОИ. Сред присъстващите бяха бивши управители на института, депутати и ръководители на институции, с които НОИ работи в тясно сътрудничество. На тържеството бяха и директорите на териториалните поделения на НОИ в страната.

Началото на празненството бе дадено от управителя на Националния осигурителен институт г-н Бисер Петков. Той отправи поздрав към всички служители и официални гости за тяхното присъствие в залата и изрази своето задоволство, че традицията за отбелязване на празника продължава да бъде спазвана всяка година.

В своето приветствие управителят обърна внимание на значението на човешкия фактор за развитието на една институция и благодари на всички служители за старанието и професионализма, с които те всеки ден изпълняват служебните си задължения, за да може НОИ да бъде сред най-стабилните и добре работещи държавни структури. Петков акцентира върху ролята на всеки един от работещите за нормалното функциониране на института и за ефективното изпълнение на обществените функции, с които е натоварен. Той увери всички в усилията на ръководството на НОИ за гарантирането на нормални условия на труд и осигуряване на добра работна атмосфера.

В заключение Бисер Петков благодари на редовите служители на Националния осигурителен институт и на техните ръководители за всекидневната им работа, отдадена на каузата “НОИ” и изрази своя оптимизъм за бъдещото на институцията.

След управителя свое обръщение към присъстващите отправи министър на труда и социалната политика Ивайло Калфин, който подчерта важността на дейността на НОИ за нормалното функциониране

на държавата и ролята на институцията за социалния мир в страната.

За обръщение към служителите на НОИ думата взеха още председателят на комисията по труда, социална и демографска политика към Народното събрание д-р Хасан Адемов и изпълнителният директор на Агенция за хората с увреждания Минчо Коралски. В своето изказване д-р Адемов припомни факта, че по един или друг начин социалното осигуряване присъства активно през целия живот на

хората, което е доказателство за неговото значение за обществото, докато г-н Коралски се фокусира върху историята на Националния осигурителен институт. Като пряк участник в събитията по създаването на институцията преди 20 години, той сподели своите спомени за предизвикателствата, пред които е било изправено тогавашното ръководство, и усилията в тази посока, които е положил целият колектив.

Вечерта завърши с добро настроение и много весели моменти.

Чужд опит**МАСО: ДЕСЕТИЛЕНИЕ НА ВЪЗМОЖНОСТИ ПРЕД СОЦИАЛНОТО ОСИГУРЯВАНЕ В АЗИЯ И ТИХООКЕАНСКИЯ РЕГИОН**Източник: Международна асоциация за социална сигурност (www.issa.int)

Според нов доклад на Международната асоциация за социално осигуряване (МАСО) социалната сигурност в региона на Азия и Тихия океан може да разчита на благоприятни условия за постигане на безпрецедентен напредък, но системите трябва да се подготвят за новите предизвикателства, за да може реалният им обхват да бъде консолидиран и устойчив.

Докладът на МАСО „Азия и Тихия океан: Стратегически подходи за подобряване на социалната сигурност“ анализира как благоприятното групиране на динамичния икономически растеж, положителната политическа воля и “демографския прозорец” допринесе за непосредствения и значителен напредък в проектирането, финансирането и гарантирането на социална сигурност в голяма част от региона.

Разширяване на обхвата в целия регион

Според доклада, усилията за разширяване на обхвата в някои страни се фокусира върху достъпа до здравни грижи и достигането до работниците от неформалния сектор, както и върху все по-интегрираните стратегии за гарантиране развитието на нивата на социална закрила. Последните успехи по отношение на обхвата се забелязват не само при пенсионните системи, но и на други сектори от социалното осигуряване.

В доклада се подчертават значителните подобрения в обхвата на здравеопазването - в редица развити и развиващи се икономики, постигащи (или поне почти постигащи) задоволителен обхват.

Докладът цитира примери от целия регион, включително Китай, Република Корея, Малайзия, Оман, Шри Ланка и Тайланд, като страни, които са постигнали амбициозни цели при обхвата, и отбелязва, че другите, включително Камбоджа, Индонезия и Виетнам, са на път да направят същото през следващото десетилетие.

Проучванията показват, че почти половината от възрастните хора в региона получават пенсия, докато за покритието на здравната грижа в Азия и Тихия океан се смята, че обхваща 58% от населението.

Представяйки доклада, Ханс-Хорст Кон-колеуски, генерален секретар на МАСО, подчерта, че “въз основа

на комбинацията от политическа воля и ангажираност за отлични резултати на социалноосигурителните администрации, милиони хора в региона са получили достъп до социално осигуряване за първи път в последните години”. Той добави, че “в региона на Азия и Тихия океан бе направена важна стъпка за глобалния напредък в разширяването на обхвата”.

Иновативен подход, финансиране и гарантиране на социална сигурност

В доклада също така се признава, че бързата социална и икономическа промяна в Азия и Тихия океан (дом на половината световно население), както и демографските и други социално-икономически фактори, представляват допълнително предизвикателство пред техните социалноосигурителни администрации и пред политиците.

В доклада се подчертава, че икономическият растеж в региона не е придружен от съответното подобрене в структурата на пазарите на труда, а тази реалност ще окаже влияние върху това как обезщетенията ще се проектират, финансират и изплащат в бъдеще.

Докладът дава положителни примери за това как правителствата и организациите за социална сигурност са предприели мерки по отношение на реалността на значителната неформална икономика и несигурните работни места, включително за необходимостта от домашни и селски работници, както и от работници-мигранти. Най-забележимите иновации включват целенасочени мерки за разширяване на обхвата, както и разширяване прилагането на превантивни подходи, които да подкрепят включването в системата на здравеопазването и пазара на труда.

Десетилетие на възможността за изграждане на широкообхватни системи

В доклада се отбелязва, че бъдещото разширяване на обхвата може да се гради върху подобрения по отношение на структурата и ефективността на социалноосигурителните администрации, както и върху значителните постижения в производителността, инфраструктурата и достъпността на системите през последните години.

Следващото десетилетие ще бъде от решаващо значение за социалноосигурителните администрации в региона, заключава докладът. Положителните социални и икономически резултати ще изискват съгласуван и интегриран подход, основаващ се на дългосрочен политически ангажимент, който да обхваща социалното осигуряване на по-широк спектър от социални и трудови политики с цел да се изгради по-широкообхватно, адекватно и устойчиво разширяване на обхвата.

В комбинация с координирани и съобразени със спецификата обезщетения, по-широки механизми за финансиране и достатъчно новаторски подходи, страните от региона могат да се възползват от сегашния контекст и от инерцията за по-нататъшно устойчиво разширяване на обхвата сред своето население.

Десет основни факта за социалното осигуряване в Азия и Тихия океан

Дом на над половината от световното население, регионът на Азия и Тихия океан е разнообразен в своето икономическо, социално и демографско развитие. Благодарение на силния икономически растеж в тази част на света (най-вече в началото на 21 век) националните възможности за финансиране, разработване и осигуряване на социалноосигурителна закрила на все по-голяма част от населението са се увеличили.

Въпреки това, съпътстващите регионални процеси (напр. застаряването на населението, по-големите мигрантски потоци, епидемиологичният преход, неравенството в доходите, нарастването на размера на новата средна класа, стабилно високите нива на заетост в неформалната икономика, разнообразните и многобройните въздействия на природни бедствия и изменението на климата) също представляват сложни предизвикателства пред политиките и институциите при ефективното разработване и осигуряване на програми за социална сигурност.

- В региона се намират двете страни с най-голямо население в света (Китай с 1,4 млрд. души и Индия с 1,25 млрд. души). Той е и дом на около 60% от световното население, от което на градското население се падат съвсем близо до средните за света стойности, които са 53,6%;

- Възрастното население (над 65 години) почти се е удвоило (от 173 млн. до над 330 млн.) между 1990 г. и 2014 г. и се очаква да се удвои отново през 2045 г. Старческата зависимост в Източна и Североизточна Азия е на нива от близо 11 зависими възрастни на всеки 100 души в трудоспособна възраст, което е два пъти по-високо от това в Южна и Западна Азия;

- С нива от 4,6% през 2013 г. в региона има най-ниското равнище на безработица от всеки друг регион, най-вече в сравнение с най-високата стойност от 10,7% в Европа. Въпреки това, младежката безработица в региона нараства и през 2013 г. е 11,3%;

- Делът на самоосигуряващите се работници и тези, които внасят осигуровки за семеен бизнес (т.е. силно уязвимите форми на “самостоятелна заетост”), е над 54% от всички заети лица, което може да бъде възприето като ясен знак за наличието на неформална заетост в региона. Делът на населението в трудоспособна възраст, трудещо се в сивата икономика, е останал непроменен, въпреки значителния икономически растеж;

- Очаква се делът на хората в крайна бедност да намалее от 12,7% през 2015 г. до около 5,8% през 2020 г. и 2,5% през 2025 г.;

- В Азия и Тихия океан 47% от възрастните хора получават пенсия за старост. За сравнение, в Субсахарска Африка процентът е 16,9%, 36,7% е в Северна Африка, 56,1% е в Латинска Америка и Карибския басейн, а в Северна Америка и Европа е над 90%;

- Ефективното равнище на покритие на схемите за защита при безработицата (както с плащане на вноски, така и без плащане на такива) е 5% в Азия и Тихия океан, докато в Африка то е 3%, в Латинска Америка – 5%, в Западна Европа – 64%, а средно на глобално ниво е 12%;

- Правният обхват на задължителните програми за осигуряване при трудова злополука достига 30% от общата работна сила в Азия и Тихия океан, в сравнение с 20% в Африка, над 50% в Латинска Америка, както и до между 70% и 80% в Европа и Северна Америка;

- Като цяло, правителствата в Азия и Тихия океан заделят 0,2% от БВП за детски и семейни обезщетения (колкото е нивото и в Африка), докато в Западна Европа тези средства се равняват на 2,2%, а средно за целия свят е 0,4%;

- Обхватът на здравеопазването в Азия и Тихия океан е 58%, в сравнение с Африка (24,7%), Западна Европа и Северна Америка (90%) и средно за света (52%). Несвързаните с здравеопазването разходи за социална закрила на хората в трудоспособна възраст в региона се равняват на 1,5% от БВП, в сравнение с Африка (0,5%), Латинска Америка и Карибския басейн (5,1%), Западна Европа (5,9%) и средно за света (2,3%).

(превод: Петър Иванов)